

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrta leta K 1050, za mesec K 350. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglašeni in poslani vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Nemški državni kancler o vojaškem položaju Nemčije.

Berlin, 24. septembra.

V Berlinu se je sestal glavni odsek nemškega rajhs-taga, ki mu je predsedoval poslanec sodrug Ebert izrazivši željo, naj prične odsek s svojim delom že sedaj, in ne kot je bilo nameravano šele koncem oktobra. Za seboj imamo mirovni korak Avstro-Ogrske in druga važna vprašanja, ki zahtevajo razprav v parlamentu.

K splošnemu položaju je govoril nato državni kancler grof Hertling ter izvajal med drugim naslednje:

V državi se razširja globoko nerazpoloženje in nezadovoljnost, ki jima je vzrok pritisk hude vojne, trajajoče že štiri leta. Res je, da je opešala naša zadnja velikopotezna ofenziva na zapadnem bojišču, ne da bi bila dosegla kak uspeh in naše vojno vodstvo je moralo umakniti svoje postojanke nazaj na Hindenburgovo črto. Položaj je resen, toda nimamo vzroka biti malodušni. Mnogo smo v teh burnih letih že prestali. Razbili smo silne vale Brusilove ofenzive, strli Rumunijo, odbili laško premoč — pa poguma in volje nismo izgubili kljub vsemu. Danes imamo z Rusijo in Rumunijo mir, in dasi razmere na Ruskem še niso pojasnjene, vendar lahko porabimo znaten del vzhodne armade na zapadnem bojišču. Avstro-ogrška armada ima zaseden velik del italijanskega ozemlja, nemška armada uspešno odbija hude ofenzivne skupe angleško-francoske ofenzive in naši vojskovodji Hindenburg, in Ludendorff bosta kot do sedaj pokazala, da sta kos svoji nalogi. Že od prvega dne dalje vodimo le obrambni boj.

V Belgijo smo vkorakali le zato, da smo ščitili svojo obrambo. Res, da smo tedaj kršili nevtralnost Belgije in pisano pravico, toda za posameznika kakor tudi za državo velja še druga pravica, namreč pravica samobrambe. Morali smo skozi Belgijo, ker bi nas bil sicer prehitel sovražnik. Kakšna bi bila sicer nevtralnost Belgije, smo spoznali pozneje, ko smo pregledali njene državne arhive. Po zavzetju Lütticha smo ponovno predlagali belgijski vladni mir, toda ta je ostala neizprosnost. Zato jo je morala zadeti znana usoda. Na vzhodu smo se morali ubraniti strašnih navalov ruske vojske.

Državni kancler je orisal nato predzgodovino vojne in nadaljeval:

Nemški narod se ne bo ponižal, v svesti si je svoje velike minulosti in svoje velike misije v bodočnosti. Položaj je resen, toda ne brezupen. Železni val na zapadu ne bo nikdar prebit in podmorska vojna opravlja svojo nalogo sicer počasi, toda gotovo. Prišel bo čas, ko bodo

sovražniki pripravljeni, da sklenejo mir. Za nas velja le en cilj: Varstvo domovine, njene neodvisnosti in svobode. Med vlado in prebivalstvom vlada popolno soglasje.

Človeštvo trepeti ob misli, da ta strašna vojna morda še ni zadnja in se vprašuje, je-li sploh kako sredstvo na svetu, da se izogne vbodoče strašnim vojnim grozotam. Ali ni mogoče, da se ustanovi organizacija miroljubnih narodov, ki bodo postavili na mesto sile pravico in uveljavili razrešitev spornih vprašanj z miroljubnimi sredstvi. Kakor znano, je pokazal predsednik Wilson v svojih 14 točkah smeri za mirovni sklep. Nato sem mu meseca januarja t. l. odgovoril na vse točke in izjavil, da mi je misel zveze narodov simpatična pod pogojem, da se zajamči časten mir in priznanje enakih pravic za vse države. Wilson je objavil kmalu nato načela, po katerih naj se uvedejo bodoča mirovna pogajanja v štirih točkah, in moj februarjski govor se v principu tudi s temi strinja. Toda predsednik Wilson ni dal na mojo izjavo nobenega odgovora, da, celo zdi se, da je vstopil tudi on v tabor ameriških imperialistov. Vendar načrt za zvezo narodov, ki naj se ustanovi, s tem nikakor ni diskreditiran. Ore za pospeševanje splošnega, enakomernega in sukcesivnega razoroženja ter za ustanovitev obligatoričnih razsodišč, za svobodo morja in za varstvo malih narodov. Svoboda morja tvori nujni predpogoj za promet med državami in narodi. Tu pa se seve od naše strani nikakor ne delajo največje težve. Tudi pri vprašanju o varstvu malih narodov imamo čisto mirno vest. Zveza narodov naj ostane le sanja bodočnosti, temveč vse države naj se resno vtopijo v to idejo in se bayijo z njeno uresničitvijo. Prvi in najvažnejši pogoj za to uresničitev pa bo morala biti pravična in energična volja za mir in pravičnost.

Nato je pojasnjeval državni kancler namesto nenavzočega vojnega ministra von Wrisberga vojni položaj. Rekel je: Sodeč po splošnem položaju, smo računali, da bodo naši napadi na obeh straneh Reimsa uspeli. Hoteli smo presenečiti, kar se pa ni posrečilo, zato ima ofenziva pri Reimsu le taktične uspehe. Z ustavitvijo naše ofenzive je postal položaj bistveno drugačen. Sovražnik je spravljal sedaj svoje angleške domače čete na bojišče, uporabil barvasto vojsko in ob sodelovanju ameriških divizij zopet proste dopolnjene rezerve. Morali smo se omejiti na obrambo. Prvi napad je naperil proti loku Marne, kjer je dosegel znaten uspeh. Z rezervami smo zopet utrdili fronto. Posrečila se nam je umaknitev iz strateških razlogov na severni breg Aisne in Vesle popolnoma. Ponovne napade smo krvavo odbili. Tako

je prinesla prva ofenziva sovražniku sprva taktične uspehe, če pa jih prešojamo strateško pa niso taki. Napad dne 8. avgusta med Ancro in Avro smo pričakovali. Da so Angleži vendar dosegli velik uspeh, je temu vzrok ogromna poraba tankov in megla. Pri Montidieru smo morali umakniti fronto, ker je nastala upognjena med Ancro in Avro. Napadi sovražnika dne 10. avgusta so se pravzaprav izjalovili. Ofenziva proti naši črti pri Noyonu je ostala trdna. Dne 18. avgusta so napadli sovražniki med Oiso in Aisno, kjer smo se umaknili za kanal in za Alletto. Na severu pa so Angleži med Scarpo in Sommo napadali iznova. Spustili so se v boj v zadaj določenem pasu. Ker pa te postojanke niso bile dovolj dovršene, smo se umaknili v trdne že pripravljene postojanke zadaj. Ozemlje smo tem lažje zapustili, ker gre le za opustošene kraje, ki za sovražniške čete ne bodo ugodni. V novih postojankah lahko pričakujemo s popolnim zaupanjem nove napade. Skrčili smo fronto med Ypresom in La Bassée in s tem izpraznili tudi Kemmel. Kajti težko bi bili sicer branili ta frontni odsek. Sredi septembra je pričel sovražnik z ofenzivo proti mikelskem loku. Posrečilo se nam je, čisto po načrtu, umakniti naše čete preko Lorrainske višine nazaj v stare postojanke, pri čemer smo rešili tudi ves material. Amerikanci so udrli v Thiaucourt, kjer smo jim zoperstavili nove rezerve. Ta sunek je zavojeval tudi ujetnikov in topov v obsegu, ki ga sovražnik navaja v svojih poročilih. Polni zaupanja stojimo pred nadaljnjimi napadi sovražnika. Naravno je, da smo morali žrtvovati kot brambovi znatno število ujetnikov in topov. Ameriški napadi nas ne smejo strašiti, z novim sovražnikom bomo kmalu gotovi. Proti tankom smo zadostno oboroženi. Z raznih strani se je napadalo vojaško poročevanje, v prvi vrsti obveščanje o sili vojaških rezerv. Res ni bilo zadostno poudarjeno, da je sovražnik hitro izpopolnil razrušene zveze in vestno ter točno privedel na bojišče nove rezerve. Naše vojno vodstvo pa gleda s polnim zaupanjem v potek bodočih dogodkov. Cilj bomo dosegli, ako bota vojska in domovina vzajemno delovala. Ko je šlo našim sovražnikom slabo, tedaj so se sklenjeni postavili za vlado, vojno vodstvo in armado. Ali ne bi mogel tudi Nemec storiti tako? Nimamo vzroka obupavati. Trdna nemška volja vodi do zmag.

Nato je govoril pomorski kapitan Brueninghaus o vojaškem položaju na morju: Naša stvar stoji dobro. Naši podmorniki potopijo več ladijskega prostora kot ga je mogoče zgraditi. Kljub vsem obrambnim ukrepom in sredstvom raste število naših podmorskih čolnov. Govorice, da se je število teh skrčilo v primeri s prvotnim

LISTEK.

Slovensko Narodno Gledališče v Ljubljani.

Bliža se dan, ko se odpro duri Slovenskega Narodnega Gledališča in ko skozi nje pohiti umetniških užitek žejno slovensko ljudstvo. V letu 1913/1914 so zadnjič nastopali igralci po odru: — z vojno se je naselil v gledališkem poslopu kinematograf, ki je vabil Ljubljančane in v Ljubljano prišle tujce k »zanimivim, senzacionalnim predstavam«. Kinematograf Central — kinematograf Ideal — in Deutsches Landestheater ter seve kavarna Central, pozneje še hotel Tratnik . . . to je bilo, kar je glavno mesto Slovenije prožalo v vojni . . . Prihajali so v Ljubljano iz severa in juga . . . »Niti svojega slovenskega gledališča nimate?!« In začudenemu tujcu si težko dopovedal: zakaj ni gledališča, zakaj je v gledališkem prostoru Kino Central . . .

Hudo in mučno je bilo. Sedeli smo v kavarni ter kleli svojo usodo . . . Počili so strelji na Dunaju, sklicali so parlament — izvršil se je v javnosti, ki je doslej ječala pod absolutizmom, politični preporod. »Vse kali, ki so bile štiri leta tlačene, so odgnale sveže silnejše brstje: obzorja so se razširila in v trpljenju prešlih let očiščeni ponos je gnal pomlajene sile k novemu

delu.« V Ljubljani se je tudi takoj zbrala skupina po gledaliških užitkih hrepeneča in začela pripravljati delo za zopetno otvoritev gledaliških predstav, in sicer — lahko rečemo — za otvoritev Slovenskega Narodnega Gledališča. Ugodna doba je našla korajžne delavce.

Oficijelno se poroča o tem tako-le:

Da se zagotovi Slov. Nar. Gledališču gnetni obstoj, so se zbrali zavedni možje, osnovali gledališki konzorcij in razpisali akcijske deleže po 100 K. Zastopane so v tem konzorciju vse stranke, kakor tudi pisatelji in umetniki ter bančni in veletrgovski krogi. Podpisovanje deležev je rodilo velik uspeh, tako da dosega danes nabrani kapital že skoro en milijon kron. Mestna občina ljubljanska je dovolila gledališču 50.000 K letne podpore, deželni odbor je dovolil porabo poslopa, a si je pridržal pravico vpliva na repertoar potom posebnega cenzorja.

Gledališko vodstvo je bilo poverjeno peteročlenemu ravnateljstvu, in sicer dvema literarnima zastopnikoma: g. nadkomisarju Fr. Govekarju in g. prof. dr. Iv. Grafenauerju ter trem finančnim: g. odvetniku dr. Josipu Ažmonu, g. ravnatelju Gustavu Praprotniku in veletrgovcu g. Ivanu Zormanu. Sestavo in nadziranje umetniškega programa je prevzel »Gledališki svet«, po večini sestavljen iz umetnikov in pisateljev pod predsedstvom g. profesorja Antona Funtka, našega odličnega poeta in kritika.

Pri angažmanu gledaliških članov se je oziralo pred vsem na slovenske, nato na hrvatske in češke moči. Istotako se je pri operi angaževalo pred vsem domače slovenske, nato češke in poljske pevke in pevce svobodne in ne že s pogodbenimi vezane.

Vodstvo drame ima šefrežiser g. Hinko Nučič, Slovenec, domačin, ki nam je dobro znan iz za cvetočih let našega gledališča. Zadnjih šest let je deloval na kralj. zem. hrv. kazališta kot prvi igralec in režiser ter je bil desna roka zagrebške dramske uprave.

Vodstvo opere je prevzel Hrvat g. Friderik Rukavina, bivši I. dirigent v Lvovu in Varšavi ter v raznih velikih inozemskih mestih. Zadnja leta je kot prvi dirigent hrvatske opere nad vsa uspešno deloval v Zagrebu. Gosp. Karlu Mooru, uglednemu češkemu skladatelju izvornih oper in operet, bivšemu večletnemu gledališkemu ravnatelju in do početka vojske kapelniku v Belgradu, pozneje v Plzni na mestnem gledališču, je bilo poverjeno mesto kapelnika. G. Vladimír Marek, bivši šefrežiser na plzenskem divadlu in Vinohradskem divadlu v Pragi, zadnja leta šefrežiser drame in operete karlinskega gledališča, je šefrežiser opere in operete.

Operni člani so povečini že preizkušeni pevci, kakor g. Josip Drvota, prvi tenor, bivši član Narodnega divadla v Plzni in Vinohradih. Poljak g. Josip Stepniowsky, prvi tenor, doslej član mestne opere v Krakovu. G. Josip Černak,

številom podmornikov, so neresnične in brez podlage. Njih število je danes večje kot kdaj prej.

Državni tajnik za zunanje zadeve je govoril o zunajpolitičnem položaju in izjavil: Neposredno za seboj imamo mirovno ponudbo s strani avstro-ogrške vlade. Zdelo se nam je, da sedanji čas, ko sovražnik zbog zadnjih uspehov triumfira, ni ravno primeren za take vrste ponudbe, posebno, ker so nas doslej v podobnih korakih vedno odvrnili. No, ponudba je izšla in sporazumno z Bulgarijo in Turčijo smo se izrekli pripravljene, da se udeležimo razgovora na podlagi v noti označenih smeri.

Preidem na nevtralne države. V Veliki Rusiji divja revolucija. Ententa je ustanovila na severu te države samostojno državo Kola. Tudi v Arhangelsku so ustanovili novo republiko. Ta podjetja moramo zasledovati z največjo pozornostjo. Dvomim, da bi mogli sovražniki na ruskem severu napredovati. Program boljševiške vlade napram tem ententnim podjetjem ni čisto jasno izražen. Sicer je proti temu protestirala, toda vojne jim ni napovedala. Ententina zarota je bila krvavo potlačena.

Kar se tiče Ukrajine, vladajo tam razmere, ki utegnejo biti za samostojno, močno državo prav ugodne. Z vzhoda ogrožajo boljševike Čeho-Slovaki, pa polagoma izgubljajo svojo moč in svoj vpliv. Na Ruskem vlada danes teror, toda ne v taki krvavi luči, kot nam ga slikajo časopisi. Število o usmrtitvah je močno pretirano. Reforme na polju posestnega stanja ne bo mogoče boljševikom tako kmalu izvesti.

Državnopravno nimamo pravice vtikati se v razmere samostojne ustavne države, s katero smo vzpostavili redne odnose. Z Rusijo hočemo ostati v miru, dokler bo mogoče. V spore med Rusi in inozemci se ne bomo vtikali; pač pa se potezamo za Nemce in tuje, ki so naši zavezniki. Zavzeli smo se tudi za preostalo carsko rodbino.

Podkancler v. Payer je govoril nato o zadevi takozvanih baltičskih dežel, Kuronske, Livonske in Estonske. Dejal je, da je mogoče urediti razmere v teh deželah šele sedaj, ko je podpisana dodatna pogodba k brestovskemu miru, ki je zagotovila neodvisnost teh dežel. Nemčija želi živeti z njimi v prijaznih odnosih. Nadaljna usoda Baltika leži v njegovi lastni pesti. Vse tri dežele naj se združijo v eno samo državnost, in njenim narodom Nemčija ne bo vsiljevala nikakšne odločitve. Seveda bo gledala na to, da bodo njeni interesi varovani. Rada bo šla novi državi na roko pri volitvi kralja iz vrst nemških princov. Tudi pri vprašanju Litavske naj dipastični interesi ne igrajo nobene vloge. O aneksiji teh dežel ni govora.

Mir na vzhodu ostane neizpremenjen in naj že potem ugaja našim zapadnim sovražnikom ali ne. Zvezni svet in rajstag sta mu pritrdila. Pogodbe sta ratificirali obe državi. Brestovski mir je obvaroval Nemčijo dveh bojišč. To je za Nemčijo tako važno dejstvo, da ga ne more izpustiti izpred oči. Obmejne države se hočejo ločiti od Rusije in ker so premajhne za lastno samostojnost, se morajo na močno državo naslanjati. Hočejo se približati naši monarhiji, in to nas mora veseliti. Naše načelo mora biti: Skušaj obdržati, kar imaš!

Neverjetno ali resnično!

V Bohinju kopljejo neko prst, ki ji pravijo »Bauxit«. Ko prideš v Bohinjsko Bistrico, vidiš na postaji kup imene prsti — nad tem je zapisano »Bauxit — Wocheinit«. Po cesti proti Bo-

linjskemu jezeru pa srečuješ vozove, na katerih vozijo »Bauxit« na kolodvor, od koder gre menda gori v Nemčijo. Če vprašaš delavce, kako se jim godi, slišiš stvari, ki jih kar nočeš verjeti. Pripovedujejo, da že po več mesecev niso dobili nobene plače — da jim družba dolguje nad 30.000 kron na mezdah. Nedavno so ljubljanski dnevniki prinašali neko polemiko glede neizplačanih delavskih mezd in glede ravnanja z delavci. Bivši obratovodja Rebolj je napadel dr. Tschinkeljina, ki ima glavno besedo — ta je odgovarjal, ali kmalu je vse utihnilo.

Ko sem bil te dni v Bohinju, sem se zanimal za vse to. Zvedel sem, da se družba, ki ima lukse rudarskega podjetja v Bohinju, imenuje »Wocheinit«; v ravnateljstvu sede menda trije znani ljubljanski gospodje, Slovenci! Podjetje pa je že pred več leti bilo dano v zakup dunajskemu advokatu dr. Albinu Tschinkelju, ki z znanim velikokrat zarubljenim Joh. Baumgartnerjem gospodari prav po domače. Družbi, v kateri seve imata večino kuksov zopet dr. Tschinkel in pa famozni Baumgartner, menda tudi za najemnino nič ne plačata. Delavcem ostajata dolžna; ti so po večini oproščeni od vojaške službe, zato seve ne upajo ničesar ukreniti, ker jim grozi fronta! »Fini« dunajski advokat izrablja slovenskega delavca in kmeta, ki je neorganiziran in se ne zna braniti. — Revirni urad v Ljubljani je že dvakrat z 1000 K globe kaznoval zakupnika, ali ta se ne zmeni nič.

Delavci delajo zastoj — brez plače — dunajski advokat prejema pa denar za blago in se smeje. Neverjetno je to — ali žalibog — resnično je!

Kaj takega je mogoče samo pri nas!

Delavci v Bohinju — organizirajte se! Pred izkoriščanjem Vas more braniti le dobra organizacija. Popotnik.

Vojna poročila.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 24. septembra. Uradno se razglasa: Na tirolski fronti artiljerijski boji in spopadi obojestranskih patrulj. Na visoki planoti asijski so Italijani med Canove in Monte di Val bella začeli znova napadati. Na Monte Sisemol, proti kateremu je sovražnik stopnjeval podpiralni ogenj do največje ljutosti, se je italijanskim in francoskim četam posrečilo vdreti v naše črte. V protinapadu smo pognali sovražne napadalne čete zopet nazaj. — V Albaniji in na francoski fronti nobenih posebnih dogodkov.

Boji na zapadni fronti.

Berlin, 24. septembra. (Uradno.) Armadna skupina kraljeviča Ruprechta: Severozapadno Dixmoidena in severovzhodno Yperna smo dobili pri uspešnih podjetjih 70 ujetnikov. Severno od Moeuvresa smo delne sovražne napade zavrnili. Topniško delovanje je bilo v odseku prekopa jugovzhodno od Arrasa živahniješe. — Armadna skupina gen. polkovnika von Boehna: S krajevnimi protinapadi južno Villers-Cuislaine in vzhodno od Epehy smo zopet vzeli dele jarkov, ki so bili pri zadnjih bojih ostali v rokah sovražnikov. Sovražnikove protisunke smo zavrnili. Med potokom Omignon in Sommo je zvečer oživel topniški boj. Pri drugih armadnih skupinah ni

posebnih dogodkov. V Champagni živalno proizvedovalno delovanje.

Berlin, 24. septembra zvečer. Severozapadno St. Quentin so se izjalovili novi ljuti napadi sovražnika med gozdom Omignon in med Sommo.

Ententa hoče čim prej izsiliti odločitev.

Berlin, 24. septembra. Znani vojaški kritik Stegemann razpravlja v »Bundu« o vojnem položaju ter izvaja: Na celi fronti, izveniši Flandrijo in Champagno, zastavljajo aliirne čete vse svoje sile, da prebijajo nemško fronto ter vsekakor še letos izsilijo odločitev.

Vesti iz Rusije.

Prva komunistična konferenca. Iz Moskve se brzojavno poroča, da je bila dne 21. septembra otvorjena prva vseruska konferenca stranke ljudskih komunistov. Navzočih je 36 delegatov.

Odhod angleških državljanz iz Rusije. Kakor poroča Reuterjev urad, je dobila angleška vlada od Čičerina obvestilo, o odhodu angleških državljanz. Sedaj se vrše pogajanja glede obojestranske odprave angleških in ruskih državljanz v domovino. O položaju angleških državljanz v Petrogradu in Moskvi ni nobenih poročil.

»Svetovna literatura« Maksima Gorkega. Ruski pisatelj Maksim Gorkij, ki se je pred kratkim pridružil ideji boljševizma, se je pogodil s sovjetsko vlado za ustanovitev književnega organa, ki naj se imenuje »Svetovna literatura«. Organizacijo in izdajanje te »Svetovne literature« hoče prevzeti sam. Glavna njena naloga bo, da bo obsejala prestave izbranih in najboljših del iz literature vseh narodov v času 18. in 19. stoletja. Dela bodo izhajala v umetniško ilustriranih knjigah, katerih bo vsega skupaj 8000. Vsaka teh knjig bo vsebovala eno ali dve povesti, ki naj opisujejo življenje različnih narodov in so za njih duševnost značilne.

Monarhistično gibanje v Ukrajini. Ukrajinska brzojavna agentura izjavlja, da ukrajinska vlada odločno nasprotuje naraščajoči monarhistični agitaciji.

Volitev atamana v donski republik. Volitev atamana v donski republik se izvrši v kratkem. Skoraj gotovo bo general Krasnov zopet izvoljen.

Politični pregled.

— Razdelitev češke upravne komisije. Iz Prage poročajo, da je za predsednika češkega oddelka deželne upravne komisije določen sekcijski svetnik v notranjem ministristvu dr. Antonin Nimra. Cesarskega patenta, ki sankcionira razdelitev deželne upravne komisije, je pričakovati že prihodnji teden. Tudi deželno uradništvo se razdeli v češki in nemški status.

— Dr Lamasch za preuredbo Avstrije. Član gosposke zbornice profesor dr. Lamasch pozivlja v zadnji številki »Politischer Salon« avstrijsko vlado, naj poda javno v državnem zboru in v delegacijah izjavo, da pristopi Astro-Ogrska k zvezi držav za poravnavo mednarodnih sporov, da privoli v obojestransko omejitve oborožitve in da narodnostim v monarhiji podeli dalekosežno narodno avtonomijo.

— Grof Tisza v Dalmaciji. Iz Dalmacije prihaja poročilo, da je ogrski mešetar grof Tisza dne 17. septembra dospel v Zadar ter je popoldne naprosil na razgovor k sebi poslance Biankinija, dr. Ivčevića, dr. Machieda,

prvi bariton, prej član vinohradskega, brnskega in plzenskega gledališča. Slovenec g. Ivan Levhar, dosedanji I. bariton zagrebške opere. Poljak Hugo Zathay, prvi bas, prej na mestni operi v Krakovu in v Lvovu ter g. Batha Julij, operetni tenor, bivši član mestnega divadla v Kladnu. Med slovenskimi pevci navajamo še g. Josipa Zormana in g. Pavla Debevca, oba baritonista.

Iz prejšnjih let dobro znana prva sopranistka gđ. Jana Richterjeva, bivša članica brnskega divadla, se je vrnila zopet v Ljubljano k naši operi. Istotako se je vrnila naša rojakinja gđ. Režika Thalerjeva, ki je bila doslej angaževana na graškem gledališču kot operna in operetna pevka. Kot operna novinka na našem gledališču je gđ. Hana Pirhova, absolutninja praškega konservatorija. Splošno priljubljena koncertna pevka gđ. Cirila Medvedova bo delovala letošnjo sezono pri nas kot operna mezzosopranistka, kakor tudi ga. Roza Peršlova in gđ. Anica Vrhunčeva. Kot operetna subreta je nastavljena gđ. Vera Skalska, bivša velepriljubljena in popularna članica brnskega narodnega divadla in praškega smichovskega ter vinohradskega divadla. Obče priljubljeni g. Josip Povhe ima poleg spevokomičnih vlog poverjeno tudi operetno režijo.

Kakor v operi, bo tudi v drami po možnosti izvedena specializacija v vlogah, da bo vsakemu igralcu poverjena vloga, ki mu najbolj odgovarja. Večji del so bili angaževani znani

gospodje in dame, kakor g. Hinko Nučič za prve junaške vloge. G. Danilo kot karakterni igralec, ki ima tudi dramsko režijo. G. Valo Bratina tudi kot karakterni igralec in režiser. G. Boleslav Peček, ki je deloval od sedaj v drami in opereti v Osijeku. G. Josip Daneš, domačin, mlad komik, bivši član ljubljanskega in tržaškega gledališča, i. dr.

Dolgoletna naša znanka, domačinka, gospa Berta Bukšekova, dosedanja članica varaždinskega gledališča, je angaževana kot karakterna igralka. Slovenka gđ. Mila Šaričeva, absolutka dunajske dramatične šole, kot sentimentalka. Hrvatica gđ. Ljuba Marjanovičeva kot mladostna heroína. Kot karakterna igralka gospa Ksenija Longhenova, bivša igralka v Žižkovu na divadlu »Rokoko«. Gospa Polonca Juvanova, gđ. Vera Daničlova kot karakterni igralki, in gđ. Ana Garvas kot mladostna ljubinka.

Seveda ni možno danes objaviti celotnega ensembela. Zadošča, da je angaževano poleg imenovanik še več mladih domačih talentov, dam in gospodov. Tudi repertoar se določi kasneje oziroma sproti, vedno z ozirom na razne prednosti in slabosti poedinik članov.

V repertoarju se hoče vodstvo v glavnem ozirati na to, da bodo po možnosti igrana vsa večja slovanska dela (dramska in operna). Kakšna bo umetniška smer, označuje najbolje načrt drame za začetek. Finžgarjevemu »Divjemu lovcu« (otvoritvena predstava) bo sledila

Poljakinje Zapoljske »Morala gospe Dulske«, Jiraskova češka »Laterna«, Špicarjev slovenski »Pogumni Tonček« (otroška predstava), Shakespearejev »Hamlet«, Vojnovičeva »Dubrovniška Trilogija«, Nušičev »Svet« in Tolstega »Moč teme«.

Opera prične s Smetanovo »Prodano nevesto«, opereta pa z Messengerovo francosko »Generalovo hčerjo«.

Nadalje se pripravljajo najizbranejšje opere, kakor so Čajkovskega »Onjegin«, »Boheme«, Adamov »Postilion«, »Žongler D. M.«, Puccinijeva »Madame Butterfly« in Massenetova »Mignon« i. dr., med tem ko bo v opereti posvečena pažnja samo dobrim delom. V pre mnogih operah so se morale doslej ertati čisto glasbeno najlepše partije, ker nismo imeli plesalk, izvežbanih niti za silo. V zboru smo morali večkrat pogrešati plesnih aranžmanov in realistične živahnosti. Vse to se bo v bodoče spopolnilo. Tudi oprema odra se spopolni, polagoma z novimi, moderni režiji odgovarjajočimi dekoracijami, mobilijami, rekviziti i. dr.

Vodstvo Slovenskega Narodnega Gledališča se torej ni ustrašilo nobenih ovir in stroškov, da izvede svoj načrt glede obnovitve gledališča, kolikor je v današnjih razmerah možno, v najdostojnejši obliki. Ko nastopijo zopet mirni časi, se spopolni še ostalo, česar danes ni mogoče storiti. Tako smo uverjeni, da se v dolgo zapuščenem Talijinem hramu nastani zopet prava resna umetnost!

Prodana in dr. Ziliotta. Tisza je sprejel vsakega posebej ter se je z vsakim posilancem delj časa razgovarjal. Namen teh razgovorov je bil, da se v splošnem informira o aktualnih političnih zadevah in zlasti o dalmatinskih. Na izrecno željo grofa Tisze so se vršili razgovori pod strogo diskrekcijo.

— **O bosensko-hercegovskem vprašanju** je dobil »Neues Wiener Tagblatt« od podučene strani tole sporočilo o načrtih za ureditev jugoslovanskega vprašanja: V sovražnem inozemstvu so razširjene govorice, da je prišlo giede rešitve jugoslovanskega vprašanja, glede kate rega posvetovanja še niso končana, do zaključka, da se bosta Bosna in Hercegovina kratkoma priklopili ogrski državi. Nobeden izmed merodajnih faktorjev nima take rešitve v mislih. Kakorkoli se bodo pogajanja in posvetovanja končala, nikakor se vprašanje ne bo rešilo na ta način, da se bosta Bosna in Hercegovina kratkoma priklopili vladnemu in upravnemu aparatu Ogrske. V poštev prihaja priklopitev Bosne in Hercegovine deželam ogrske krone na ta način, da obdržita imenovani provinciji popolnoma avtonomno vladno in upravo in da se ustvari razmerje, ki bi nekako odgovarjalo razmerju Hrvatske in Slavonije napram Ogrski. Bosna in Hercegovina naj bi ostali slej kot prej avtonomni kakor Hrvatska in Slavonija. Oba dela ogrske države bi poslala posebne delegacije v ogrski državni zbor ter na ta način potom svojih delegacij sodelovala pri vladni monarhiji.

— **Ban Mihalović ostane.** Ogrsko časopisje javlja iz baje popolnem zanesljivega vira, da v doglednem času ni pričakovati izpremembe na hrvaški banski stolici. Ban pl. Mihalović ostane na svojem službenem mestu.

— **Slovaški prvoboritelj Kubina — umrl.** Pred par dnevi je umrl slovaški prvoboritelj Kubina, star 65 let. Vse svoje znatno imetje je žrtvoval v boju za pravice slovaškega naroda.

— **Naš blagovni promet z Rumunijo.** Vrhovno poveljstvo okupacijske armade v Bukarešti objavlja razglas, da se v kratkem zopet otvori privatni blagovni promet med Rumunijo ter Avstro-Ogrsko in Nemčijo po železnicah in po Donavi. Privatno blago iz Avstro-Ogrske se bo prevažalo z vlakom »Merkur«, iz Nemčije pa z vlakom »Carmen«. Z otvoritvijo privatnega blagovnega prometa se razveljavi splošna prepoved uvoza za zasedeno ozemlje.

— **Nemška socialna demokracija in socialistična mirovna pogajanja.** V holandskih listih objavlja Troelstra svoj razgovor z voditeljem nemških socialističnih demokratov, poslancem Ebertom, s katerim se je pretečen petek sestal v Frankfurtu. Ebert je napram Troelstri med drugim izjavil: »Skoraj gotovo je, da bo razprava v pruski gosposki zbornici prihodnji teden končana. Če ta razprava, kakor vse kaže, ne dovede do enake volilne pravice in če vlada potem pruskega deželnega zbora ne razpusti, bomo nastopili z najostrejšo opozicijo. Glede Presta Litovskega opozarjam na Scheidemannovo izjavo. O brezpogojnem vztrajanju na naši stockholmski spomenici ne more biti govora. V »Vorwärtsu« sem že izjavil, da smo pripravljeni, na mednarodni konferenci postaviti se na stališče nevtralne spomenice holandsko-skandinavskega odbora, to je, da izvemši belgijsko in alzaško vprašanje, podpišemo ono spomenico. V belgijskem vprašanju nas loči le nesoglasje glede odškodnine. To je pa vprašanje, ki naj se skuša rešiti ustmenim potom. Vztrajati pa moramo na našem stališču glede Alzacije-Lorene; samoobsebi pa je umevno, da smo pripravljeni naše stališče pri razpravi utemeljiti. K Ebertovim izjavam pripominja Troelstra, da pomenja izjava nemške stranke znaten korak naprej. Za možnost mednarodne konference je pred vsem potrebna dobra volja udeležencev. Nemška stranka je dokazala svojo dobro voljo, še predno so se pričela pogajanja; postavlja se takorekoč na nevtralno stališče znatno popuščajoč glede belgijskega vprašanja, glede Alzacije-Lorene pa je pripravljena svoje stališče poglobiti utemeljiti. Ebertova izjava glede pruske volilne reforme in glede brest-litovskega miru stoji na isti črti, kakor resolucija francoskega socialističnega kongresa. S tem je položen širok temelj za socialistična mirovna pogajanja.

— **Bulgarija odobrava mirovno akcijo.** V svojem odgovoru na Burianovo mirovno noto izjavlja bulgarska vlada, da popolnem soglašja z avstro-ogrsko mirovno ponudbo. Vojni cilji Bulgarije ostajajo le v združenju bulgarskega elementa in zato je zlasti z ozirom na Wilsonova načela pričakovati, da jim ne bo nikdo nasprotoval.

— **Francoski socialisti za mirovno akcijo.** V socialističnem glasilu »Heure« se poslanec Marcel Sembat odločno obrača proti Clemenceaujevi izjavi o avstro-ogrskem mirovnem predlogu, ter pravi, da bo končno vendarle zmagala pamet. Če francoska vlada na avstrijsko noto odgovarja na ta način, da ji izroči številko »Journal officiel«, je to dovtip, ki priča o slabem okusu. »Populaire« povdarja: Socialistične stranke so po svojih na londonskem kongresu zbranih zastopnikih posvedočile

svoje stališče. Londonski sklep veže zvezne stranke glede njih parlamentarne akcije. Že v bližnjih dneh bo naš letni zbor to potrdil. Z nepremišljenimi dejanji si poti k miru ne damo zapreti.

— **V Angliji letos še ne bo volitev.** Znani angleški politik Gardener je pisal v »Daily Chronicle«, da v Angliji letos še ne bo novih volitev za parlament. Ministrski predsednik Lloyd George je izjavil, da zahtevajo unionisti za svojo podporo previsoko ceno: nobene samouprave na Irskem, nobene ločitve cerkve od države v Walesu, zato pa varstveno carino. Tudi javno mnenje baje nasprotuje volitvam v vojnem času.

— **Prevažanje ameriških čet v Evropo.** Iz Washingtona se javlja: Vojni urad razglša, da je meseca avgusta bilo izkrcanih v Evropi 313.000 ameriških vojakov. Od teh je bilo 180.000 prepeljanih na angleških ladajah.

— **Nemiri na Japonskem.** Nemiri, ki so nastali na Japonskem vsled pomanjkanja in velike draginje riža, trajajo dalje. V šestih provincah je bilo razglašeno obredno stanje. Japonska vlada je podala demisijo.

— **Smrtna obsodba za bodočo generacijo.** »Basler National-Zeitung« piše, kakor večji del nemških časopisov v Švici, da pomenijo vojni cilji entente smrtno obsodbo za bodočo generacijo ter vodijo počasen strup v žile bodočnosti.

Dopisi.

S Save. Sedaj, ko je delavstvo K. J. D. dobilo potom prizivne komisije priznano 30 %, oziroma 25 % poviška na plači in doklade za žene in otroke, je ob izplačilu prejelo tako komplicirane na ovitkih izkazane obračune, da ni moč spoznati, kako in kaj so zaslužili, ali so prejeli pravilne doklade, ki jim spadajo, ali ne. Na vprašanja svojih delovodij ali računovodij dobijo kratek odgovor »štimit alles genav«. Kako pa to natančno »štima«, naj nam dokaže samo en slučaj. Delavec N. je imel 25 dnin, izkaz doklad navaža pa samo za 17 dnin in na vprašanje, kje so doklade za druge dnine, se mu je odgovorilo, da so vračunane pri posebej vpisanih dninah. Preglejmo še to. Za dve dnini, ki sta posebej označeni, in ki mu jih je dotični vodja vpisal s pripombo, da se doklade priračunljene, znaša ta skupno K 10.25. N. pa ima dobiti dnevno doklado mezdi 2.40 K, za dva dni torej K 4.80; draginjska doklada dnevno K 1.40, za dva dni K 2.80; doklada za ženo dnevno K —.87, za dva dni K 1.74, in ker ima 1 otroka dobi dnevno še 50 v. doklade, za dva dni K 1. Vse te doklade znašajo skupno K 10.34, toraj je tu še primanjkljaj 9 v za doklado. Kje pa je temeljna plača? 30 %, oziroma 25 % tno doklado na temeljno plačo nismo pri tem še nič odračunali, ker je nikjer ni. Toraj čisto natančno »štima«. To je dokaz, kako se ravna tu z delavci. Priporočamo pa vsem tem gospodom, da bo delavske potrpežljivosti konec ter naj se ne igrajo z ognjem; delavstvo se je naveličalo stati po vsaki plači trumoma pred pisarnami, kjer jih nekateri še prav radi nahrulijo. Delavstvu pa povemo, da če se hoče iznebiti teh vnebovpijočih krivic, ki se mu godijo, bo to doseglo le potom močnih delavskih organizacij.

S Save. V petek dne 20. septembra so se tukajšnji delavski zaupniki skoraj ves dan mudili pri vojaškemu vodji tovarne stotniku g. Müllerju. Obravnavali so z njim glede na zmešnjave pri izplačilih ter dokazali, kako zamotano in grdo se postopa z delavci. G. stotnik je na to ostro nastopil proti tem gospodom, ki mislijo, da so tako mogočni in je grajal njih početje. Ker so pa zaupniki imeli nalog od delavstva, naj zahtevajo tudi živila, delavci nimajo več kaj jesti, so tudi o tem govorili. Reklo pa se jim je, da sedaj živil ni nič, ko pridejo bodo jih takoj razdelili, da so se storili vsi potrebni koraki, da se kar najhitreje odpomore. Ko so pa delavci to izvedeli, da so dobili zaupniki le obljube, so popoldan zapustili vsi delo in šli sami zahtevati živila. Vršila se je dolga in ostra debata med delavstvom in vojaškim vodjo in tudi ravnatelj Nott je bil navzoč, ki bi bil pa najrajši poizvedel, kateri so kolovodje vsega tega. Gospodje, ki pridejo od dobro obložene mize, pač ne morejo umeti kako delavec težko dela, če mu kruh li po želodcu, ne vedo, kaj se vse godi v glavi človeka, ki nima kaj jesti in je sam izmučen in izstradan, poleg tega vidi pa še svojo gladno deco. Delavstvu se je obljubilo, da dobi vsaki en dan dopusta, da si gre poiskati živila na deželo, kar je pa slaba tolažba in pomoč; prvič kmet nič ne proda, če pa proda, proda po silno visoki ceni, drugič pa če kaj neseš in te dobi roka pravice, pa hajd drago plačana vsebina nahrbtnika, tako, da si ob plačo, ker zamudiš delo, ob denar in ob živila. Delavstvo se je le težko dalo pripraviti, da se je povrnilo na delo;

najhuje pa je razburjala ljudstvo navzočnost orožništva.

Pulj. Te dni je delavstvo iz arzenala poslalo na Dunaj deputacijo treh zaupnikov, da pri pristojnih mestih intervenira za boljšo prehrano. Deputacijo sta predstavila na kompetentnih mestih v c. kr. uradu za ljudsko prehrano ss. Anton Kristan in Valentino Pittoni. Deputacija je bila tudi pri skupnem prehranjevalnem ministru Landwehru in v vojnem ministru. Povsod je dobila zagotovila, da se bo pač storilo, kar bo mogoče. — Razmere v Pulji so zelo žalostne. Delavske familije nimajo potrebne hrane. Premalo je moke, sočivja, mesa, da o obleki niti ne govorimo. Dolžnost vseh tozadevnih činiteljev je, da se potrudijo in store, da bo moglo delavstvo vršiti svojo važno nalogo.

Dnevne vesti.

— **Vojaške oprostitve ustavljene.** Dunajski listi pišejo, da je vojno ministrstvo ustavilo nadaljnje oprostitve od vojaške službe. Ta odredba stopi takoj v veljavo.

— **Shod državnih uslužbencev.** V nedeljo, 29. t. m. se vrši v Mestnem domu v Ljubljani shod državnih uslužbencev. Dnevni red: »Beda državnih uslužbencev«. Pri zadeti na shod!

— **Moka iz koruznih kalij.** Na razna vprašanja odgovarjamo, da je Vojna zveza vse storila, da delavci dobe nadomestilo za nerabno moko iz koruznih kalij. Predsednik Vojne zveze sodr. Anton Kristan je bil minoli teden na Dunaju v c. kr. uradu za ljudsko prehrano, kjer je energično zahteval, da se to »moko« drugje porabi. — Pri tej priliki moramo popraviti mal nesporazum, ki je nastal iz članka v našem listu z dne 13. septembra. Članekar je bil mnenja, da bi moralo c. kr. sodišče kaznovati tudi c. kr. prehranjevalnega nadzornika g. polkovnika Wienerja, ki je 9. septembra v Zagorju ob Savi trdil, da je ta moka »porabna«. Resnici na ljubo je treba konstatirati, da je g. polkovnik Wiener po tukajšnjem vojaškem oskrbovališču napravil tri poskuse peke kruha z 10 %, 15 % in 20 % primesi koruzne moke iz kalij in da je bil pač še kruh užiten. »Moka« je **porabna**, ali seve v prvi vrsti za krmila, v skrajni sili šele kot 10 %na primes k dobri moki. V taki skrajni sili pa vendar še nismo!

— **Podražena kava v Ljubljani.** Po kavararnah je doslej veljala bela kava po 70 vin., od nedelje dalje pa stane 1 K in črna kava 60 vin.

— **Jedla je pokvarjen golaš in umrla.** Iz Kranja pišejo: Gospa Alojzija Pečnik se je mudila zadnje dni v Celovcu. Predno je odšla na vlak, da se popelje v Kranj, je jedla v neki celovski gostilni golaš iz pokvarjenega mesa. Že med potjo ji je postajalo slabo; doma pa jo je prevzela taka slabost, da je malo nato umrla.

— **Narodni blagdan v Kranju.** Mesto Kranj je priredilo, kakor je bilo nameravano tudi pri nas, dne 21. in 22. t. m. narodni blagdan, ki je prinesel »Odboru za siročad« 4852 kron; razen tega je zbralo mesto še 2000 kron za slovensko šolo v Mariboru.

— **Trgatev v tržaški okolici** je pričela te dni in kaže prav slabo. Tako slabo, da v nekaterih vasicah, ne bo šlo 50 % kmetov niti trgati, ker se ne izplača. Od vsega začetka na dobro kažočo letino je večkratna toča pokončala. Kar je ostalo, je pokradlo vojaštvo. Tako da tepe usoda tudi tržaškega kmeta od vseh strani prav tako kakor drugo mesmo prebivalstvo. Mesto dobrega vina torej prazen nič. Sami darovi in sadovi blažene vojne in toča.

— **Pristranost vojnega sodišča.** Pred višjim deželnim sodiščem v Gradcu se je vršila v soboto razprava o ničnosti pritožbi c. kr. računskega svetnika Janka Koširja, ki ga je obsojila vojno sodišče v Ljubljani zaradi »razžaljenja Veličanstva« na pet mesecev poostrene ječe. Janko Košir je baje izustil besede: »Rad bi vedel, če naš cesar tudi črn kruh je?« in ko ga je njegov uradni tovariš posvaril še pridejal: »To je meni vse eno — vsi glih ali pa nobeden!« Besede so prišle do ušes državnega pravdnštva in to jih je naznanilo vojnemu, prekemu sodišču v Ljubljani, ki je spoznalo izjavi za žalitev Veličanstva. Janko Košir se je — po prestani kazni, oprt na novi zakon, po katerem se je mogoče proti obsodbi vojnega sodišča pritožiti, obrnil z ničnostno pritožbo na višje deželno sodišče v Gradcu, ki je na podlagi izpovedbe prič in obtoženca razveljavilo obsodbo vojnega prekega sode v Ljubljani in ga popolnoma oprostilo, ker ni moglo zaslediti hudodelstva žalitve Veličanstva. — Gospod računski svetnik Košir pa je med tem svojo kazen že preedel, odstavljen je bil »sramotno« iz službe in razdovedni smo, bo-li dobil za prizadeto krivico zadoščenje, in sicer popolno zadoščenje.

Zadnje vesti.

Posvetovanje slovanskih poslancev.

Dunaj, 24. septembra. Načelstvo Češkega svaza se sestane prihodnji ponedeljek k važnemu posvetovanju. Razgovora se udeležijo tudi Jugoslovani in Vsepoljaki. Na dnevnem redu je avstro-ogrsko mirovna nota in jugoslovansko vprašanje.

Jugoslovansko vprašanje

Dunaj, 24. septembra. Po daljši pavzi je v poslanski zbornici zopet oživel parlamentarno življenje. V ospredju stoji razgovor o jugoslovanskem vprašanju, ki je zlasti vsled potovanja grofa Tisze na slovanski jug postalo važno. Nemško-nacionalna zveza je v svrhu proučevanja jugoslovanskega vprašanja sestavila odbor devetih članov. Ta odbor je imel danes prvo sejo. Vodilni nemški politik je izjavil, da dvomi, da bi se »ogrski rešitev jugoslovanskega problema« mogla trajno uveljaviti, ker je pri Jugoslovanih volja za narodno ujediničenje premočna. Češki socialno demokratični poslanec T u s a r se je v nekem razgovoru izjavil proti temu, da se skuša na eni strani jugoslovanski, na drugi strani pa poljski problem rešiti vsakega za-se. S tem se potiska Čehe v tabor onih, ki smatrajo, da je narodni obstoj Čehov v Avstriji ogrožen. Sicer pa ne gre reševati jugoslovansko vprašanje brez sodelovanja parlamenta. Čehi bodo glede jugoslovanskega vprašanja postopali solidarno z Jugoslovani, ki bodo brez dvoma v državnem zboru odločno nastopili proti tozadevnim načrtom, ki se kujejo v Budimpešti.

Dunaj, 24. septembra. Korespondenca »Austria« javlja: V vrstah krščansko-socialne stranke je prevladalo mnenje, da je rešitev jugoslovanskega vprašanja možna le s sodelovanjem vseh poklicanih ustavodajnih korporacij in v obojestranskem sporazumu obeh državnih polovic.

Avstrija glede razdelitve živih oškodovana.

Dunaj, 24. septembra. Vojnogospodarska komisija je razpravljala na današnji seji o avstrijski nakupovalni družbi. V debati je vladni komisar dr. Horak izjavil, da o enakomerni porazdelitvi uvoza ne more biti govora, ker so dobave mnogo premajhne in se je velik del moral odstopiti vojaški upravi. Tudi Ogrska je zahtevala svoj delež brez ozira na to, ali je Ogrska potrebna ali ne. Predsednik družbe Brosche, je izjavil, da je družba velik del uvoza, namreč pet dvanaestink, morala izročiti Ogrski brez ozira na dejstvo, da je na Ogrskem v izobilju blaga, kakršno se je uvažalo. Posledica je, da je na Ogrskem preostajalo blago ter se je potem po osterških cenah utihotapljalo v Avstrijo. Tudi porazdelitev med Nemčijo in Avstrijo za nas ni bila ugodna. Vojaška uprava ni pokazala smisla za aprovizacijo civilnega prebivalstva.

Grof Tisza v Bosni.

Budimpešta, 24. septembra. Ogrsko časopisje poroča obširno o potovanju grofa Tisze v Bosno in Hercegovino. »Lloyd« poroča, da so jugoslovanski politiki izročili v Sarajevu grofu Tiszi spomenico. V razgovorih sta se Vancaš in dr. Pilar izjavila za rešitev v smislu Velike Hrvatske. Moslimanska politika dr. Spaho in dr. Hrasnica sta naglašala jedinstvo Hrvatov, Srbov in Slovencev ter sta zahtevala samostojno jugoslovansko državo, dočim se je dr. Arnavtović izjavil za združenje Bosne in Hercegovine z deželami ogrske krone. V soboto je grof Tisza, kakor poročajo ogrski listi sprejel odposlanstvo onih politikov, ki so mu izročili spomenico. Razvil se je buren razgovor, ker je Tisza v spomenici navedene zahteve odklonil. Odposlanstvo je končno izjavilo, da se nikakor ne strinja z nazori ki jih je razvijal grof Tisza.

Usoda »Narodnih Listov«.

Praga, 24. septembra. Glasom poročila tukajšnjih listov je ministrstvo notranjih zadev rekurz proti ustavitvi »Narodnih Listov« odklonilo.

Vladna kriza v Nemčiji.

Berlin, 24. septembra. Položaj je še popolnoma nejasen. Centrum izjavlja, da smatra zahteve socialnih demokratov za nesprijemljive. Če socialni demokrati vztrajajo na svojih zahtevah, potem je državnozborna večina razrušena. Potem — tako se zatrjuje v poslanskih krogih — bi podkancler Payer odstopil in nastopila bi vladna kriza.

Berlin, 24. septembra. »Berliner Tageblatt« poroča: Stališče, katero je zavzel centrum, je v parlamentarnih krogih presenetilo

ter položaj silno poostrišlo. Pričela so se pogajanja s socialnimi demokrati, da se dočez kompromis.

Nemški socialisti in vladna kriza.

Berlin, 24. septembra. »Vorwärts« objavlja naslednji sklep socialno demokratične stranke kot pogor za vstop z vlado: 1. Neomejena izjava vlade za sklep z dne 19. julija 1917 in izjava za zvezo narodov; 2. Popolna nedvoumna izjava o Belgiji in izjava za obnovitev Srbije in Črne gore; 3. Brestovski in bucareški mir ne smeta biti ovira za splošen mir; 4. Avtonomija za Alzacijo-Loreno; 5. Enotnost državnega vodstva in odstranitev vpliva neodgovornih oseb na politiko; 6. Takojšnje ukinitje vseh odlokov za utesnitev zborovanja.

Aprovizacija.

Prodaja moke. Od četrtega 26. t. m. do vštete sobote 28. t. m. se bo dobilo na vsako močno izkaznico pol kg moke za pecivo št. 0. Kilogram moke stane 2 K 66 v.

Meso na zelene izkaznice B št. 1 do 800. Stranke z zelenimi izkaznicami B št. 1 do 800, prejmejo goveje meso v petek, dne 27. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od 3 do pol 4 št. 1 do 200, od pol 4 do 4 št. 201 do 400, od 4 do pol 5. št. 401 do 600, od pol 5 do 5 št. 601 do 800. Kilogram stane K 2.80.

Oddaja mesa gostilničarjem in zavodom. Mestna aprovizacija bo oddajala goveje meso gostilničarjem in zavodom v petek, dne 27. t. m. popoldne od 1. do 3. ure v cerkvi sv. Jožefa.

Izkaznice za zdrob za otroke do 3. leta. Od petka 27. t. m. naprej se bodo izdajale za otroke do 3 leta nove zelene izkaznice za pšenični zdrob. Vsaka stranka, ki hoče dobiti novo izkaznico za zdrob, mora prinesiti s seboj: 1. radečo ali zeleno legitimacijsko številko na katero prejema karte pri komisijah. 2. krstni list ali izpisek, da otrok še ni nad 3 leta star in 3. staro izkaznico za otroški zdrob, ki se zamenja za novo. Nove izkaznice se bodo izdajale v mestni posvetovalnici vsakokrat od 8 do 11 ure popoldne. Najpreje pridejo na vrsto stranke, ki že imajo v rokah izkaznice za otroški zdrob in sicer po sledečem redu: stranke z izkaznicami za otroke št. 1 do 400 dne 27., št. 400 do 800 dne 28., št. 800 do 1200 dne 30. septembra, št. 1200 do 1600 dne 1., št. 1600 do 2000 dne 2., št. 2000 do 2400 dne 3. št. 2400 do 2800 dne 4., od št. 2800 naprej dne 5. oktobra. Stranke, ki še nimajo sploh nobene izkaznice za otroke do 3. leta pridejo na vrsto dne 7. oktobra.

Prodaja praških klobas po znižani ceni. Mestna aprovizacija bo prodajala klobase v

vojni prodajalni v Gosposkja ulici v četrtek, dne 26. t. m. popoldne strankam z zeleno izkaznico »A« od št. 350 do konca. Vsaka oseba dobi pol kilograma, kilogram stane 6 K.

Marmelada na rumene izkaznice D. Stranke z rumenimi izkaznicami D prejmejo marmelado v četrtek, dne 26. t. m. popoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: od 8 do 9 ure št. 1 do 190, od 9 do 10 št. 191 do 380, od 10 do 11 št. 381 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 1 kg marmelade, kilogram stane 4 krone.

Oddaja sveč. Mestna aprovizacija ljubljanska bo oddajala sveče na rodbinske petrolejske izkaznice A, pri Mühleisnu na Dunajski cesti po naslednjem redu: I. okraj: v četrtek, dne 26. t. m. popoldne od 8 do 9 1 do 350, od 9 do 10 št. 351 do 700, od 10 do 11 št. 701 do konca. II. okraj: v četrtek, dne 26. t. m. popoldne od pol 2 do pol 3 št. 1 do 300, od pol 3 do pol 4 št. 301 do 600, od pol 4 do pol 5 št. 601 do 900, od pol 5 do pol 6 št. 901 do konca. IV. okraj: v petek, dne 27. t. m. popoldne od 8 do 9 št. 1 do 350, od 9 do 10 št. 351 do 700, od 10 do 11 št. 701 do konca. III. okraj: v petek, dne 27. t. m. popoldne od pol 2 do pol 3 št. 1 do 300, od pol 3 do pol 4 št. 301 do 600, od pol 4 do pol 5 št. 601 do 900, od pol 5 do pol 6 št. 901 do konca. V. okraj: v soboto, dne 28. t. m. popoldne od 8 do pol 10 ure. VI. okraj: v soboto, dne 28. t. m. popoldne od pol 10 do 11 ure. VII. okraj: v soboto, dne 28. t. m. popoldne od pol 2 do pol 3 št. 1 do 400, od pol 3 do pol 4 št. 401 do konca. VIII. okraj: v soboto, dne 28. t. m. od pol 4 do pol 5 in IX. okraj: v soboto, dne 28. t. m. od pol 5 do pol 6 ure popoldne. Stranke dobe po 1 zavitek sveč, zavitek stane K 1.60. Stranke naj se točno drže predpisanega reda in naj imajo denar že odšteti.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Išče se SOLICITATOR

za notarsko pisarno izven Ljubljane. Nastop takoj. Natančneje se poizve v pisarni društva zasebnih uradnikov in uradnic v Ljubljani, Gosposka ulica št. 3 od 6. do 8. ure zvečer.

Preklic.

Podpisana preklicujem vse besede kot neresnične, ki sem jih govorila glede gospoda J. Suhadolnika, ki naj mi blagovoli zaenkrat odpustiti.

Marija Javoršek.

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela vlog koncem leta 1917 K 66,800.000.—
hipotečnih in občinskih posojil „ 27,000.000.—
rezervnega zaklada „ 2,000.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4%

večje in restalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%,
izven Kranjske pa proti 5¼% obrestim in proti najmanj 1%
oziroma ¾% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.